

**Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора Коледжу

_____ О.І. Сурмач

“___” _____ 2021 р.

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
І ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ**

галузі знань	10 Природничі науки
для спеціальності	101 Екологія
освітньо-професійна програма	Екологія

Силабус курсу “Збалансоване природокористування і охорона довкілля”

2021-2022 навчального року

Назва курсу	Збалансоване природокористування і охорона довкілля
Адреса викладання курсу	вул. Тарнавського, 107, 79017 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Педагогічний фаховий коледж, циклова комісія з професійно-орієнтованих дисциплін спеціальності Екологія
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки , 101 Екологія
Викладач курсу	К. геогр. н., викладач-методист Батюк Наталія Мирославівна
Контактна інформація викладачів	nataliya.batyuk@lnu.edu.ua natalja_batjuk@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Тарнавського, 107, ауд. 305) Також проводяться он-лайн консультації у системі Moodle. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=3348
Інформація про курс	На вивчення навчальної дисципліни “Збалансоване природокористування і охорона довкілля”, відповідно до навчального плану, виділено 120 годин. Кількість кредитів в ECTS – 4 (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Дану дисципліну студенти-екологи вивчають на I-му курсі, протягом другого семестру.
Коротка анотація курсу	“Збалансоване природокористування і охорона довкілля” – комплексна дисципліна, яка досліджує загальні принципи невиснажливого, раціонального використання й охорони природних умов і ресурсів задля збереження безпечного навколишнього для людини середовища життя. Лекційний курс розділений на два блоки змістових модулів. У першій частині “Теоретичні основи науки Збалансоване природокористування і охорона довкілля” розкриті питання: об’єкт, предмет, мета, завдання, поняттєво-термінологічний апарат науки; закони, принципи, мотиви, правила раціонального природокористування; види природокористування; класифікація природних ресурсів; природно-ресурсний потенціал України. У другому блоці курсу “Використання, відтворення та охорона природних ресурсів України” аналізуються ресурси атмосферного повітря, кліматичні, водні, мінеральні, земельні, лісові, ресурси рослинного і тваринного світу, рекреаційні, вторинні. На практично-семінарських заняттях студенти вивчають право власності на природні ресурси та право природокористування в державі, кадастри природних ресурсів України, проводять еколого-географічну оцінку природно-ресурсного потенціалу, ресурсів атмосферного повітря, кліматичних, водних, мінеральних, земельних, лісових, біологічних, рекреаційних, вторинних ресурсів адміністративної області України.
Мета та цілі курсу	Мета дисципліни. Сформувати у студентів знання про природні ресурси та їхню класифікацію, розглянути поняття природокористування, визначити принципи раціонального та нераціонального природокористування, висвітлити основні проблеми використання, відтворення та охорони водних, мінеральних, земельних, лісових, кліматичних, рекреаційних, біологічних

	<p>ресурсів.</p> <p>Для досягнення поставленої мети виділяються такі цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Вивчення законодавчих і нормативно-правових документів, що складають правову базу раціонального природокористування; – Виділення основних напрямків державної політики України в галузі використання, відтворення та охорони природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки; – Комплексне дослідження природно-ресурсного потенціалу України та областей; – Визначення кількісних параметрів та якісне оцінювання біотичних та абіотичних ресурсів України; – Розробка заходів, щодо раціонального використання, збереження та відтворення водних, мінеральних, земельних, лісових, кліматичних, рекреаційних, біологічних ресурсів.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Термена Б.К. Охорона та раціональне використання природних ресурсів: Навч. посібник / Б.К. Термена, С.Г. Літвіненко. – Чернівці: Книги – XXI, 2005.–168 с. 2. Волкова Л.А. Природокористування: Навч. посібник / Л.А. Волкова. – Рівне: НУВГП, 2010.–172 с. 3. Шувар І.А., Екологічні основи збалансованого природокористування: Навч. посібник / І.А. Шувар, В.В. Снітинський, В.В. Бальковський. – Львів – Чернівці: Книги – XXI, 2011. –760 с. 4. Бойчук Ю.Д. Екологія і охорона навколишнього середовища: Навч. посібник. / Ю.Д. Бойчук, Е.М. Солошенко, О.В. Бугай. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2007. –316 с. 5. Гавриленко О.П. Екогеографія України: Навч. посібник. / О.П. Гавриленко. – К.: Знання, 2008.–646 с. 6. Гнатів П.С. Природні ресурси України: Навч. посібник / П.С. Гнатів, П.Р. Хірівський, О.Д. Зинюк, Ю.Я. Корінець, Н.Є. Панас. – Львів: Камула, 2012. – 216с. 7. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навч. посібник / В.С. Джигирей. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2007.–422 с. 8. Мусієнко М.М. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник / М.М. Мусієнко, В.В. Серебряков, О.В. Брайон. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002.–550 с. 9. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – у 3-х частинах: Підручник / В.П. Руденко. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010.–552 с. 10. Дубас Р.Г. Економіка природокористування: Навч. посібник / Р.Г. Дубас. – К.: “МП Леся”, 2007.–448 с. 11. Реймерс Н.Ф. Природопользование: Словарь-справочник / Н.Ф. Реймерс. – М.: Мысль, 1990.–637 с. 12. Бойчук Ю.Д. Основи екології та екологічного права: Навч. посібник / Ю.Д. Бойчук, М.В. Шульга. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2005.–368 с. 13. Генсірук С.А. Регіональне природокористування: Навч. посібник / С.А. Генсірук. – Львів: Світ, 1992.–336 с. 14. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування: Навч. посібник / Т.А. Сафранов. – Львів: “Новий світ – 2000”, 2003.–248 с. 15. Надточій П.П. Охорона та раціональне використання природних ресурсів і рекультивація земель: Навч. посібник / П.П. Надточій. – Житомир: Вид-во “Державний агроекологічний університет”, 2007.–420 с.

	<p>16. Кіпчач Ф.Я. Землі України: право власності, стан використання, охорона: Навч. посібник / Ф.Я. Кіпчач. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010.–240 с.</p> <p>17. Кукурудза С.І. Використання та охорона водних ресурсів: Навч. посібник / С.І. Кукурудза, О.Р. Перхач. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009.–304 с.</p> <p>18. Барановський В.А. Україна. Еколого-географічний атлас. Атлас-монографія / В.А. Барановський. – К.: Варта, 2006.–220с.</p> <p>19. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку. Навч. посібник / Л.Г. Мельник. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2005. – 654с.</p> <p>20. Довкілля України 2019. Статистичний збірник. / [За ред. О.М.Прокопенко].– К.: Державна служба статистики України, 2020.–200 с.</p> <p>Інтернет-ресурси: http://www.menr.gom.ua http://www.ekology.lviv.ua</p>
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	85 аудиторних годин (з них: 34 години – лекційні і 51 година – на практично-семінарські заняття) і 35годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу здобувач буде:</p> <p>знати: визначення понять “природокористування”, “природні ресурси”, “природні умови”, “природно-ресурсний потенціал”, “охорона природи” та інші; нормативно-законодавчу базу збалансованого використання природних ресурсів в Україні; класифікації природних ресурсів та їхню роль в суспільному виробництві; основні види та умови природокористування; сучасний стан, джерела забруднення, призначення, використання повітряних, земельних, лісових, водних, мінеральних, кліматичних, рекреаційних, біологічних ресурсів; основні принципи та методи раціонального використання та охорони природних ресурсів.</p> <p>вміти: володіти поняттєво-термінологічним апаратом курсу; обґрунтовувати доцільність використання природних ресурсів залежно від їхніх властивостей; проводити оцінку природно-ресурсного потенціалу держави та її регіонів; за комплексом показників оцінювати екологічний стан водних, мінерально-сировинних, земельних, лісових, рекреаційних, біологічних ресурсів певної території; визначати рівень забезпеченості території і населення природними ресурсами; розробляти ефективні природоохоронні заходи; застосовувати теоретичні знання і практичні навички курсу в професійній діяльності.</p>
Ключові слова	Природокористування, охорона довкілля, природно-ресурсний потенціал, природні ресурси, кадастри природних ресурсів, джерело забруднення.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці
Підсумковий контроль, форма	Іспит вкінці семестру комбінований
Пререквізити	Викладання навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих в результаті вивчення попередніх навчальних дисциплін та набуття компетенцій після завершення навчання на рівні фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 101 Екологія, або потребують базових знань з географічних і екологічних

	дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння сучасних екологічних проблем.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	На лекціях застосовуються наступні методи навчання: інформаційно-рецептивний, проблемного викладу, на практичних заняттях – репродуктивний та дослідницький методи. Лекції викладаються усно і супроводжуються презентаціями, які наповнені демонстративним матеріалом (таблиці, карти, схеми, рисунки). Також передбачена робота в електронній системі Moodle, виконання завдань самостійної роботи та контрольних підсумкових тестових завдань.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, проектор, географічні карти і атласи, статистичні довідники.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять. Тестовий контроль проводиться на лекційному занятті 1 раз вкінці семестру. Семестр закінчується задачею іспиту з навчальної дисципліни. Під час семестрового контролю враховуються результати задачі практичних робіт і контрольного тестування. Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою, 50 балів за поточну успішність і 50 – за іспит.
Питання до заліку чи екзамену.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт, предмет, мета, завдання та місце “Збалансованого природокористування і охорона довкілля” в системі сучасних наук. Методи дослідження науки. 2. Суть понять “природокористування”, “природні ресурси”, “природні умови”, “природно-ресурсний потенціал”, “охорона природи”. 3. Поняття про природокористування. Закони природокористування. 4. Основні принципи, мотиви та правила раціонального природокористування. 5. Види природокористування: загальне і спеціальне; раціональне і нераціональне; галузеве, ресурсне, територіальне. 6. Ліцензування природокористування. Лімітування природокористування. 7. Поняття про природні ресурси і їх запаси. Класифікація природних ресурсів Землі і України. 8. Кадастри природних ресурсів України (земельний, водний, лісовий і кадастр мінерально-сировинних ресурсів). 9. Законодавство України про використання та охорону природних ресурсів. Структура та зміст Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища”. 10. Поняття, зміст, принципи управління природокористуванням та охороною навколишнього природного середовища. 11. Мета, завдання та функції управління в галузі природокористування. 12. Система органів управління в галузі природокористування. Законодавчі та виконавчі функції управління в галузі природокористування. 13. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура. 14. Величина природно-ресурсного потенціалу України. 15. Основні типи ПРП України. 16. Компонентна структура ПРП України. 17. Економічна та територіальна продуктивність (щільність) ПРП України.

18. Екологічний стан атмосферного повітря в світі.
19. Екологічний стан атмосферного повітря в Україні.
20. Джерела, масштаби і наслідки забруднення атмосфери. Очищення викидів в атмосферу.
21. Заходи охорони атмосферного повітря. Законодавча база України в галузі охорони атмосфери (Закон України “Про охорону атмосферного повітря”).
22. Кліматичні умови і ресурси України.
23. Кліматичні ресурси: енергетичні, агрокліматичні, рекреаційні.
24. Зміни клімату і їх наслідки.
25. Водні ресурси світу та України.
26. Напрямки, особливості та проблеми водокористування.
27. Джерела забруднення водного басейну. Екологічні норми якості води.
28. Стічні води та способи їх очищення.
29. Екологічний стан водойм України.
30. Проблеми охорони водних ресурсів. Законодавчо-правові аспекти охорони та відтворення водних ресурсів України (Водний кодекс України, Закон України “Про питну воду і питне водопостачання”).
31. Поняття про “мінеральні ресурси”, “корисні копалини”, “родовища корисних копалин”, “надра”, “запаси корисних копалин”. Класифікація мінеральних ресурсів надр.
32. Мінеральні ресурси земних надр України.
33. Паливні (горючі) корисні копалини України.
34. Рудні (металеві) корисні копалини України.
35. Нерудні (неметалеві) корисні копалини України.
36. Кодекс України “Про надра”: структура та завдання.
37. Державний фонд надр та державний фонд родовищ корисних копалин. Власність на надра.
38. Екологічні аспекти видобутку і переробки мінеральних ресурсів.
39. Основні принципи, методи та засади раціонального використання і охорони мінеральних ресурсів.
40. Поняття “земля”, “земельні ресурси”, “охорона земель”. Основні особливості використання земель як ресурсу.
41. Склад та цільове призначення земель України.
42. Структура земельних ресурсів України.
43. Сільськогосподарські землі України: сучасний стан, використання, охорона.
44. Ліси та інші лісовкриті площі України: сучасний стан, використання, охорона.
45. Забудовані землі України: сучасний стан, використання, охорона.
46. Землі природно-заповідного фонду України: сучасний стан, використання, охорона.
47. Землі оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення України: сучасний стан, використання, охорона.
48. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення України: сучасний стан, використання, охорона.
49. Екологічні проблеми сучасного землекористування.
50. Принципи, мета і завдання охорони земель.
51. Контроль за використанням та охороною земель, система заходів у галузі охорони земель.

	<p>52. Поняття “ліс”, “лісові ресурси”, “лісовий фонд”, “лісокористування”, “лісовідновлення”.</p> <p>53. Екологічна роль лісу. Значення лісу в господарстві держави.</p> <p>54. Лісові ресурси України. Кількісний та якісний стан лісів держави.</p> <p>55. Екологічні проблеми лісів України. Зміна якісного складу лісів, скорочення площі лісів, їх причини і наслідки.</p> <p>56. Відтворення лісів, раціональне використання та охорона лісових ресурсів України.</p> <p>57. Сучасний стан рослинного світу України. Проблеми використання та збереження рослинних ресурсів в державі.</p> <p>58. Тваринний світ України. Використання та охорона ресурсів тваринного світу держави.</p> <p>59. Рибні ресурси, їх використання й охорона.</p> <p>60. Законодавча база України в галузі охорони рослинного і тваринного світу.</p> <p>61. Основні принципи і вимоги державної політики у сфері захисту рослин і тварин.</p> <p>62. Червона книга України: структура, мета створення, значення.</p> <p>63. Зелена книга України: структура, мета створення, значення.</p> <p>64. Рекреаційні ресурси: поняття, класифікація. Охорона природи на рекреаційних територіях.</p> <p>65. Кліматоутворюючі рекреаційні ресурси України.</p> <p>66. Водні рекреаційні ресурси.</p> <p>67. Ліс в системі природних рекреаційних ресурсів. Рекреаційні функції лісів.</p> <p>68. Поняття “природні території, що підлягають особливій охороні”, “природно-заповідний фонд”. Критерії відбору заповідних територій і об'єктів.</p> <p>69. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.</p> <p>70. Сучасний стан природно-заповідного фонду України.</p> <p>71. Типи природно-заповідних об'єктів України: поняття, завдання, функціональне зонування, режим охорони і користування заповідними територіями.</p> <p>72. Охорона та контроль за дотриманням режиму на заповідних територіях. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”.</p> <p>73. Поняття, класифікація і проблема твердих відходів в Україні.</p> <p>74. Рівні, види моніторингу довкілля. Моніторинг навколишнього природного середовища в межах України.</p> <p>75. Міжнародне природоохоронне співробітництво. Принципи співробітництва. Діяльність урядових та неурядових міжнародних організацій.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу на сайті: http://e-learning.lnu.edu.ua/</p>

Схема курсу

Тиждень	Тема занять	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовий модуль 1 Теоретичні основи науки “Збалансоване природокористування і охорона довкілля”			
1.	Тема 1. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни “Збалансоване природокористування і охорона довкілля”. Об’єкт, предмет, мета та завдання науки. Суть понять “природокористування”, “природні ресурси”, “природні умови”, “природно-ресурсний потенціал”, “охорона природи (довкілля)”. Місце “Збалансованого природокористування і охорони довкілля” в системі сучасних наук. Методи дослідження науки.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
2.	Тема 2. Концепція раціонального природокористування. Поняття про природокористування. Закони природокористування. Мотиви та правила раціонального природокористування.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
3.	Тема 3. Основні види та умови природокористування. Види природокористування: загальне і спеціальне; раціональне і нераціональне; галузеве, ресурсне, територіальне. Ліцензування природокористування. Лімітування природокористування. Право власності на природні ресурси і право природокористування.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 2 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
4.	Тема 4. Природні ресурси біосфери. Поняття про природні ресурси і їх запаси. Класифікація природних ресурсів Землі і України (класифікація природних ресурсів за походженням, за видами господарського використання, за ознакою вичерпності, економічна класифікація, класифікація природних ресурсів за методикою ООН). Кадастри природних ресурсів України (земельний, водний, лісовий і кадастр мінерально-сировинних ресурсів).	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
5.	Тема 5. Природно-ресурсний потенціал України. Територіальні особливості природно-ресурсного потенціалу та ефективність природокористування України. Величина ПРП України. Компонентна структура ПРП. Територіальна різноманітність і впорядкованість ПРП. Економічна та територіальна продуктивність природно-ресурсного потенціалу України. Географічна оцінка природно-ресурсного потенціалу України в розрізі адміністративних областей.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 2 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
Змістовий модуль 2 Використання, відтворення та охорона природних ресурсів України			
6.	Тема 6. Сучасний стан та основні проблеми ресурсів атмосферного повітря в Україні. Екологічний стан атмосферного повітря в світі та Україні. Джерела, масштаби і наслідки забруднення атмосфери. Очищення викидів в атмосферу. Заходи охорони атмосферного повітря. Законодавча база України в галузі охорони атмосфери (Закон України “Про охорону атмосферного повітря”). Екологічна оцінка ресурсів атмосферного повітря населених пунктів та адміністративних областей України.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень

7.	Тема 7. Кліматичні умови і ресурси. Кліматоутворюючі фактори, розподіл кліматичних показників, погодні умови України. Кліматичні ресурси: енергетичні, агрокліматичні, рекреаційні. Зміни клімату і їх наслідки. Використання кліматичних ресурсів в регіонах України.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 2 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
8.	Тема 8. Використання та охорона водних ресурсів України. Водні ресурси світу та України. Напрямки, особливості та проблеми водокористування. Джерела забруднення водного басейну. Екологічні норми якості води. Стічні води та способи їх очищення. Екологічний стан водойм України. Проблеми охорони водних ресурсів. Законодавчо-правові аспекти охорони та відтворення водних ресурсів України (Водний кодекс України, Закон України “Про питну воду і питне водопостачання”). Екологічна оцінка водокористування, водозабезпечення та водовідведення в Україні та регіонах.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
9.	Тема 9. Мінеральні ресурси України. Проблеми використання та охорони мінеральних ресурсів. Класифікація мінеральних ресурсів надр. Мінеральні ресурси світу і України. Державний фонд надр та державний фонд родовищ корисних копалин. Види корисних копалин і власність на надра. Паливно-енергетична сировина. Рудні корисні копалини. Хімічна та агрохімічна сировина. Сировина для будівельних матеріалів. Сировина для керамічної, скляної та фарфорової галузей промисловості. Правові основи експлуатації мінеральних ресурсів. Екологічні проблеми гірничо-добувної промисловості. Основні принципи і методи раціонального використання і охорони мінеральних ресурсів. Кодекс України “Про надра”. Оцінка якісного стану мінеральних ресурсів України. Проблеми використання та охорони мінеральних ресурсів.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
10.	Тема 10. Земельні ресурси України: їх стан, оцінка, збалансоване використання та охорона. Основні особливості використання земель як ресурсу. Земельні ресурси світу: структура світових земельних ресурсів, розподіл земель в межах біокліматичних поясів, потенціальні можливості використання земельних ресурсів світу. Склад та цільове призначення земель України. Сучасний стан використання та охорона земельних ресурсів України: структура земельних ресурсів України, сільськогосподарські землі, ліси та інші лісовкриті площі, забудовані землі, землі природно-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Екологічні проблеми сучасного землекористування. Законодавча база України в сфері раціонального використання та охорони земель (“Земельний кодекс України”, закони України “Про охорону земель”). Головні чинники погіршення стану земель. Основні засади раціонального використання та напрямки охорони земель. Екологічна оцінка землекористування	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень

	адміністративних областей.		
11.	Тема 11. Лісові ресурси України. Стан використання та охорона. Екологічна роль лісу. Значення лісу в господарстві держави. Рекреаційне використання лісів. Лісові ресурси планети та їх використання. Лісові ресурси України. Екологічні проблеми лісів. Зміна якісного складу лісів, скорочення площі лісів, їх причини і наслідки. Відтворення лісів, раціональне використання та охорона лісових ресурсів. Нормативно-законодавча база щодо використання та охорони лісів (Лісовий кодекс України). Лісокористування та охорона лісових насаджень в регіонах України.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
12.	Тема 12. Ресурси рослинного і тваринного світу. Використання та збереження біологічних ресурсів. Рослинний і тваринний світ – складові біологічних ресурсів і передумови життєдіяльності людства. Сучасний стан рослинного світу України. Проблеми використання та збереження рослинних ресурсів в державі. Тваринний світ України. Використання та охорона ресурсів тваринного світу держави. Мисливські ресурси України. Рибні ресурси, їх використання й охорона. Законодавча база з питань охорони рослинного і тваринного світу України. Основні принципи і вимоги державної політики у сфері захисту рослин і тварин. Закони України “Про рослинний світ”, “Про тваринний світ”, “Про захист рослин”, “Про мисливське господарство та полювання”. Червона книга України. Зелена книга України.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 2 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
13.	Тема 13. Рекреаційні ресурси України та їх екологічна оцінка. Рекреаційні ресурси, їх класифікація. Специфіка господарського використання та охорона рекреаційних ресурсів. Кліматоутворюючі рекреаційні ресурси. Водні рекреаційні ресурси. Ліс в системі природних рекреаційних ресурсів. Особливості рекреаційних ресурсів України. Охорона природи на рекреаційних територіях. Рекреаційне природокористування в регіонах України. Господарське використання та охорона рекреаційних ресурсів.	Лекції – 2 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
14.	Тема 14. Природно-заповідний фонд України. Класифікація, особливості об’єктів природно-заповідного фонду. Охорона та контроль за дотриманням режиму на заповідних територіях. Критерії відбору заповідних територій. Категорії природоохоронних територій, функціональна класифікація заповідних об’єктів, міжнародні класифікації природоохоронних територій, класифікація природно-заповідного фонду України. Характеристика різних типів заповідних територій України. Користування заповідними територіями. Охорона та контроль за дотриманням режиму на заповідних територіях. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”. Природно-заповідний фонд регіонів України. Особливості природокористування і охорони.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 4 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
15.	Тема 15. Вторинні ресурси та проблеми поводження з відходами. Поняття, класифікація і проблема відходів у контексті переходу до екологічного розвитку. Стан поводження з промисловими токсин-	Лекції – 2 год., практичне заняття – 2 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень

	ними відходами. Використання і знешкодження промислових токсичних відходів. Основні принципи, напрями і завдання державної політики щодо зменшення обсягів утворення та накопичення відходів. Роль науково-технічного прогресу (НТП) у ресурсозбереженні. Перехід економіки України до маловідходних та безвідходних виробництв.		
16.	Тема 16. Сталий розвиток в державі і регіонах. Поняття. Складові сталого розвитку: економічна, соціальна і екологічна. Категорії екополітики, індикатори та параметри екологічного виміру сталого розвитку.	Лекції – 2 год., практичне заняття – 5 год., самостійна робота – 2 год.	1 тиждень
17	Підсумкове заняття (контрольне тестування)	Лекції – 2 год., самостійна робота – 3 год.	1 тиждень